

ANDRZEJEWSKI STANISŁAW (1909-1940)

Urodził się 16 maja 1909 roku w Krobi, w rodzinie Jana Nepomucena i Heleny z Kubackich. Świadectwo dojrzałości uzyskał w 1929 roku w seminarium nauczycielskim w Lesznie. Był nauczycielem, najpierw w Dubówce w powiecie dziśnieńskim, później został kierownikiem szkoły w pobliskich Haponach, w tym samym powiecie. Obowiązkową służbę wojskową odbywał od 12 sierpnia 1930 roku do 1 lipca 1931 roku w szwadronie podchorążych rezerwy kawalerii w Grudziądzu. Uzyskał stopień podchorążego plutonu z przydziałem do 4. pułku ułanów w Wilnie. W 1932 roku odbył ćwiczenia w rezerwie. Niebawem otrzymał awans na podporucznika kawalerii, ze starszeństwem od 1 stycznia 1933 roku. Jako oficer rezerwy ćwiczenia odbywał: w 1934 roku w 4. pułku ułanów i w roku 1938 w szwadronie kawalerii KOP „Podswile”. Dowódca szwadronu napisał w opinii, że ppor. Andrzejewski jest ogólnie wykształcony, wykazuje dużo dobrej woli i sumienności, ale jest nieśmiały i bardzo nerwowy, nie wykazuje zdolności wojskowych, nie nadaje się na dowódcę plutonu kawalerii i może być wykorzystany jedynie w pracy biurowej, lub na funkcjach poza oddziałami liniowymi. W połowie sierpnia 1939 roku nadesłał do rodziców, którzy wówczas mieszkali w Bojanowie w powiecie rawickim, wiadomość, że został powołany do 23. pułku ułanów w Powstaniach. Ten wraz z 4. pułkiem ułanów wchodził w skład Wileńskiej Brygady Kawalerii. Brygada walczyła we wrześniu 1939 roku w ramach północnego zgrupowania armii „Prusy” i została rozbita 8 września pod Iłżą. Następnego dnia rozproszone szwadrony przeprawiły się przez Wisłę pod Maciejowicami i od 15 września na nowo zorganizowane, walczyły w składzie frontu północnego na Lubelszczyźnie.

Po przegranej bitwie z Niemcami pod Tomaszowem resztkami rozbitych szwadronów weszły w skład grupy pod dowództwem gen. Władysława Andersa. Jednostka wycofywała się w stronę granicy węgierskiej, tocząc po drodze potyczki z bandami ukraińskimi. W dniach 27-29 września w okolicach Sambora oddziały dostały się do niewoli. Andrzejewski został osadzony w obozie w Kozielsku, skąd wywieziono go 17 kwietnia 1940 roku, zgodnie z listą transportową NKWD nr 032/1 datowaną 14 kwietnia. Jak wynika z zapisków oficerów tego samego transportu, znalezionych w 1943 przy ich zwłokach, jeńcy zostali załadowani do wagonów więziennych na bocznicę dworca w Kozielsku przed południem. Pociąg ruszył około godz. 16.00 i po nocnej jeździe dotarł rano do Smoleńska. Stał tutaj cały dzień. Jeńcy spędzili noc z 18 na 19 kwietnia 1940 roku w wagonach. Rano transport odprawiono do Gniezdowa, stąd jeńców przewożono partiami do lasu katyńskiego i natychmiast rozstrzeliwano. Komisja techniczna PCK, pracująca w lesie katyńskim wiosną 1943 roku, wydobyla zwłoki Andrzejewskiego z dołu, zidentyfikowała je i opatrzyła numerem AM/2995. Ponownie pochowano zwłoki Andrzejewskiego w czwartej bratniej mogile na nowo zbudowanym polskim cmentarzu wojennym. Przy zwłokach znaleziono wojskowy znak identyfikacyjny 23 pułku ułanów.

CAW Ap. 994. – *Amtliches Material*, s. 245; A. Moszyński, *Lista katyńska*, Londyn 1982, s. 16; P. Bauer, J. Zielonka, *Żołnierska droga przez mękę*, Kościan 1990, s. 22, 57; J. Zielonka, *Gostyński cień katyńskiego krzyża*, „Gazeta Gostyńska” 1990, nr 1, s. 6; J. Tucholski, *Mord w Katyniu*, Warszawa 1991, s. 68; S. Radomyski, *Zarys historii Szkoły Podchorążych Kawalerii*, Pruszków 1992, s. 55; W. Śmigielski, *Gostyńska lista katyńska*, „Gazeta Gostyńska” 1994, nr 19, s. 33; *Rozstrzelani w Katyniu*, Warszawa 1995, s. 13; M. Walczak, *Ludzie nauki i nauczyciele polscy*, Warszawa 1995, s. 170; T. Kryśka-Karski, *Straty korpusu oficerskiego*, Londyn 1996, s. 13; *Księga pochowanych żołnierzy*, Pruszków 1996, s. 43; *Katyn: księga cmentarna*, Warszawa 2000, s. 6; W. Śmigielski, *Mieszkańcy Gostynia i okolic w mogiłach katyńskich*, Gostyń 2015, s. 32-33.